

Ledningsstaben
Anna Jacobson

2017-03-29

Dnr: TSN-2017-36

Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se
n.remissor.ff@regeringskansliet.se

Yttrande över parlamentariska landsbygdkommitténs slutbetänkande: För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1)

Dokumentet refererar i första hand till

Förslag 3.1, 3.1.1, 3.1.2, 3.2.1, 4.3.1, 6.2.1, 6.2.2, 6.5, 6.7.1, 8.1.5, 9.3.1, 9.3.2

Sammanfattning

- Region Östergötland välkomnar att en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder har utretts och att en tydlig nationell viljeriktning formuleras.

Region Östergötland anser att utredningen visar bristande kunskap om hur det regionala utvecklingsarbetet drivs och är organiserat.

- Kommittén bortser genomgående från de möjligheter som finns att bedriva utvecklingsarbete på landsbygden genom de regionalt utvecklingsansvariga och de befintliga processer som finns kopplade till de regionala utvecklingsstrategierna.
- En tudelad styrning skapar inte ett sammanhållet politikområde. Kommittén har valt en felaktig utgångspunkt för sina överväganden när man delar upp det regionala, territoriella utvecklingsuppdraget i dels landsbygdspolitik, dels regional utvecklingspolitik. Utgångspunkten hämmar möjligheterna för en sammanhållen landsbygdspolitik.
- Region Östergötland vänder sig mot kommitténs påstående att landsbygden glöms bort i det regionala tillväxtarbetet. Det regionala utvecklingsuppdraget är territoriellt och omfattar stora städer, tätorter och landsbygd och vår bedömning är att landsbygdsperspektivet oftast beaktats i det regionala tillväxtarbetet. Region Östergötlands regionala utvecklingsprogram har ett tydligt landsbygdsperspektiv.

Övergripande synpunkter och kommentarer

Region Östergötland anser att utredningen visar bristande kunskap om hur det regionala utvecklingsarbetet drivs och är organiserat. Kommittén bortser genomgående från de möjligheter som finns att bedriva utvecklingsarbete och samverka på landsbygden genom regionalt utvecklingsansvariga och

befintliga regionala utvecklingsstrategier. Utredningen efterlyser tvärsektoriellt samarbete, men många av förslagen leder till en ökad sektorisering och uppdelning då utredningen separerar landsbygdsfrågorna från det ordinarie utvecklingsarbetet. Utredningen föreslår att bygga delvis parallella strukturer där de regionalt utvecklingsansvariga har ett ansvar idag. Landsbygdsutveckling på regional nivå bör samordnas av regionalt utvecklingsansvariga, vilket också lyfts fram i OECD Territorial Reviews: Sweden 2017.

Region Östergötland vänder sig mot kommitténs påstående att landsbygden glöms bort i det regionala tillväxtarbetet. Det regionala utvecklingsuppdraget är territoriellt och omfattar både stora städer, tätorter och landsbygd. Region Östergötland bedriver en bred regional utvecklingspolitik där såväl stad som land ingår. Landsbygdsperspektivet finns genomgående med i regionalt utvecklingsprogram för Östergötland – RUP 2030. Till programmet har ett antal insatsprogram tagits fram. Ett av dessa är ett insatsprogram för landsbygdsutveckling. Landsbygdsutveckling är en central och integrerad del i det regionala utvecklingsarbetet i Östergötland. Det regionala utvecklingsprogrammet och tillhörande insatsprogram har tagits fram i en bred process där kommuner, näringslivet, olika offentliga organisationer och den civila sektorn medverkat.

Region Östergötland anser att det är viktigt att fler typer av landsbygder lyfts fram utöver de 23 kommuner som nu pekats ut. Olika förutsättningar gör att olika åtgärder blir mer eller mindre effektiva. Skärgårdsområdet har en avstånds- och glesbygdsproblematik som inte belyses i utredningen. Det konstateras på sid 225 att utredningen bygger på kommuner som minsta byggsten för analys, men att det finns vissa geografiska områden inom kommuner som förtjänar särskild uppmärksamhet. Här ges öar utan fast landförbindelse som exempel. Utredningen konstaterar att många förslag också kommer gynna denna del av geografin, men går inte närmare in på hur. Region Östergötland arbetar aktivt med skärgårdsutveckling i samverkan med en rad aktörer inom ramen för skärgårdsrådet i Östergötland och Småland och ser en rad utmaningar och möjligheter i området. Den här typen av geografi förtjänar att lyftas tydligare och är ett bra exempel på hur landsbygdspolitik görs till en integrerad del av det regionala utvecklingsansvaret.

Region Östergötland konstaterar att folkhälsoperspektivet inte alls nämns när det gäller landsbygden utveckling. En god hälsoutveckling i befolkningen är av grundläggande betydelse för samhällsutvecklingen i stort. Den goda hälsan är inte jämlikt fördelad i befolkningen, vilket till stor del hänger samman med att människor lever under olika socioekonomiska förhållanden. Folkhälsoinstitutet har slagit fast att glesbygdskommunerna präglas av lägre medellivslängd och högre ohälsotal, samt högre dödlighet i hjärt-kärlsjukdomar än storstäderna. Samtidigt är andelen med god psykisk hälsa högre i glesbygdskommunerna. En god folkhälsa måste vara ett av målen med

landsbygdspolitiken varför Region Östergötland saknar analys och slutsatser baserad på den breda kunskap som finns på området.

Många av de åtgärder som föreslås kopplas till åtgärder och finansiering inom ramen för landsbygdsprogrammet. Landsbygdsprogrammet är ett EU-program som styrs av gemensam europeisk reglering med sitt tydliga syfte, vilket delvis är ett annat än de utmaningar som kommittén lyfter fram. Dessa kan i stor utsträckning inte hanteras inom ramen för landsbygdsprogrammet. Möjligheterna att påverka programmets utformning utifrån regionala förutsättningar är i dagsläget små. Region Östergötland ifrågasätter därför om Landsbygdsprogrammet är rätt utformat för att ges en så stor roll i de av kommittén föreslagna åtgärderna. Region Östergötland förordar att landsbygdernas utmaningar i så stor utsträckning som möjligt hanteras inom ramen för de insatser som görs för regional tillväxt generellt.

Detaljerade synpunkter

Kapitel 2 Näringsliv och företagande

Region Östergötland stödjer i stort de förslag som presenteras, men saknar de regionalt utvecklingsansvariga. De regionalt utvecklingsansvariga bör fortsatta ha huvudansvaret, men med tydligare uppdrag statliga myndigheter som pekar på samverkan med regionalt utvecklingsansvariga välkomnas. Det är viktigt att ansvaret är tydligt fördelat.

Kapitel 3 Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Region Östergötland konstaterar att regeringen nu antagit en ny strategi för ett helt uppkopplat Sverige vilket ligger helt i linje med utredningens förslag. Region Östergötland välkomnar förslaget om att se över SOT nivån.

Region Östergötland invänder mot förslaget om att särskilt använda delar av stödet till bredbandsutbyggnad (mer än normal fördelning) till de 23 kommunerna som berörs av näringslivspaketet. Region Östergötland anser att den regionala fördelningen av bredbandsmedel ska utgå från samma kriterier för samtliga kommuner/regioner. Region Östergötland motsätter sig naturligtvis inte en särskild satsning på dessa kommuner, men en sådan ska inte gå ut över övriga regioner, utan särskilda medel måste avsättas.

Region Östergötland ser positivt på förslaget om att tillföra 300 miljoner kronor årligen till Post- och telestyrelsen (PTS). Region Östergötland anser att dessa medel bör fördelas till den organisation som idag har uppdraget som regional bredbandskoordinator, dvs. de regionalt utvecklingsansvariga. Allt annat innebär ett fragmentiserat ansvar för utvecklingen av bredbandsinfrastruktur.

Region Östergötland ser positivt på förslaget om att framtida stöd utformas så att regionala upphandlingar kan göras. Region Östergötland tror likt utredning

Ledningsstaben
Anna Jacobson

2017-03-29

Dnr: TSN-2017-36

att en effektivare stödhantering på detta sätt kan uppnås. En grund för dessa bör vara regionala bredbandsstrategier eller motsvarande. Region Östergötland anser att det är lämpligt att den organisation som har det regionala utvecklingsansvaret ansvarar för de förhandlingar som föreslås ligga till grund för statens medfinansiering. Vi anser också att det är lämpligt att den organisation som har det regionala utvecklingsansvaret även ansvar för genomförandet av upphandling samt uppföljning av denna. Här måste samverkan ske med regionala och kommunala parter. Region Östergötland stödjer en utveckling där uppdraget som regional bredbandskoordinator stärks och att nationella föreskrifter ska kunna anpassas till regionala utvecklingsstrategier och andra regionala förutsättningar.

När det gäller transportinfrastruktur och länstransportplanerna motsätter sig Region Östergötland förslaget att ge länsstyrelser i uppdrag att redovisa landsbygdernas behov och att ge Trafikverket möjlighet att prioritera enskilda objekt på landsbygderna. Förslaget tyder på bristande kunskap om hur arbetet idag utförs på regional nivå. Idag ligger uppdraget på regionalt utvecklingsansvariga och är en integrerad del i arbetet med de regionala utvecklingsstrategierna och de regionala trafikförsörjningsprogrammen. Att bryta ut en territoriell del i en del av planarbetet motverkar hela syftet med en sammanhållen regional utvecklingspolitik och kommer leda till suboptimeringar och slöseri med begränsade resurser. Dagens system är långt ifrån perfekt, men har långt bättre förutsättningar att väga in landsbygdernas behov på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och kan på det sättet också potentiellt frigöra resurser för satsningar på landsbygderna.

Kapitel 4 Kompetensförsörjning

Kommittén lämnar flera förslag för att säkerställa landsbygdernas kompetensförsörjning. Region Östergötland välkomnar satsning på lärcentra. Högre utbildning behöver finnas tillgänglig i större utsträckning än idag via lärcentra. Det är då viktigt att kompetensplattformar involveras i arbetet kring matchning mellan kompetensbehov och utbildningsutbud. Utredningens förslag att styra om kompetensplattformarnas uppdrag till att i huvudsak tillhandahålla analysunderlag tyder på bristande kunskap om den regionala nivåns pågående arbete med uppdraget. Kompetensplattformarna bistår redan idag lärcentra med underlag. Region Östergötland motsätter sig förslaget att kompetensplattformarnas huvudsyfte förändras.

Kapitel 5 Samhällsplanering och bostadsbyggande

Region Östergötland har yttrat sig positivt över bostadskommitténs förslag till förslag till lag om regional fysisk planering. Region Östergötland anser att regional fysisk planering är en självklar utvidgning av det regionala uppdraget, givet de uppdrag som organisationen redan har.

Ledningsstaben
Anna Jacobson

2017-03-29

Dnr: TSN-2017-36

Region Östergötland ställer sig positiv till att det tas ett helhetsgrepp och förslaget om att se över riksintressenas areal och möjligheterna att bygga i strandnära läge. Här bör också möjligheterna till LIS områden i skärgårdsområdet ses över. Region Östergötland har redan 2013 tillsammans med Kalmar lyft problemet i en gemensam skrivelse som vi vill hänvisa till i detta sammanhang (Dnr: RF-2013-88).

Kapitel 6 Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Region Östergötland delar betänkandets syn på kommersiell service och välfärdstjänster. Dessa är ofta av stor betydelse för en landsbygds utveckling. Region Östergötland instämmer därför i vikten av att detta belyses i kommunala översiktsplaner och ser positivt på att Boverket ges i uppdrag att ta fram en vägledning. Även här saknas dock de regionalt utvecklingsansvariga som ofta har en viktig roll att spela i att säkerställa att det regionala perspektivet tas tillvara. Här finns också ofta samlokaliseringspotential med t.ex. kollektivtrafik som bör prövas.

Region Östergötland instämmer i att postservice påverkar förutsättningarna att bedriva näringsverksamhet och understryker vikten av att denna service säkerställs på en rimlig nivå även på landsbygderna.

När det gäller betänkandets förslag på det kulturpolitiska området anser Region Östergötland att kommitténs slutsatser är i genomtänkta och bra. Det är dock viktigt att understryka vikten av mötesplatser för att kunna ta del av kultur, bedriva folkbildning och föreningsliv. Region Östergötland saknar resonemang kring mötesplatser. Region Östergötland instämmer i utredningen beskrivning av möjligheterna som ges genom digitaliserad kultur. För att få ut digitaliserad kultur krävs både en utbyggd teknikstruktur (bredband, system för digital distribution och aktörer som nyttjar inspelningstekniken) och mötesplatser för detta. Båda saknas i tillräcklig utsträckning idag.

Kapitel 8 Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Region Östergötland invänder mot förslaget att inrätta landsbygdsdelegationer under ledning av länsstyrelserna. Landsbygdsutveckling på regional nivå bör samordnas av regionalt utvecklingsansvariga, vilket också lyfts fram i OECD Territorial Reviews: Sweden 2017.

Kapitel 9 Civilsamhället utvecklar landsbygderna

Region Östergötland menar att man inte till fullo kan förlita sig på ideella insatser av civilsamhället ersätter samhällsansvaret i form av samhällsservice. Det är viktigt att klara av samhället och civilsamhällets uppdrag och ansvar. Region Östergötland instämmer i kommitténs slutsatser kring betydelsen av

Ledningsstaben
Anna Jacobson

2017-03-29

Dnr: TSN-2017-36

Leader och ställer sig helt bakom förslaget om rikstäckande tillämpning. För att ytterliga skapa incitament för samverkan inom Leader-programmet är det viktigt att om möjligt underlätta administrationen inom programmet.

Bengt Nordström
Trafik- och samhällsplanerings-
nämndens 1:e vice ordförande

Andreas Capilla
Regionutvecklings-
direktör